

II Міжнародна науково-практична конференція «Професійна компетентність педагога: методологія, теорія, методика, практика»
II International Scientific and Practical Conference «Professional competence of a teacher: methodology, theory, technique, practice»

навчальних предметів особистісних якостей, що засвідчують ціннісне ставлення до Батьківщини. Значна увага приділяється відзначенню міжнародних і державних свят, пам'ятних дат та скорботних днів, зокрема: Дня Єднання, Дня Соборності, Дня Героїв Небесної Сотні, міжнародного Дня рідної мови, Дня пам'яті та примирення, Дня Конституції України, Дня Незалежності України, Дня Державного Прапора України та інших. Педагоги обирають різні форми проведення заходів: диспути, семінари, круглі столи, флешмоби, вікторини тощо.

Таким чином, залученість викладацького складу у процесі національно-патріотичного виховання потребує гнучкості, емоційності, знань і великої любові до справи, до людей, до держави.

Список використаних джерел

1. Сухорукова, В. М. (2015). *Як виховати патріота*. Харків: Ранок.
2. Плекаємо патріотів України: *Збірка статей освітян Черкащини з досвіду патріотичного виховання*. (2011). Черкаси: Видавництво Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників.

Olesya Tserkovniak-Gorodetska,

Candidate of Philological Sciences (PhD),

Senior Lecturer Department of Social and Humanitarian Disciplines, Faculty of Leadership,

Kruty Heroes Military Institute of Telecommunications and Information Technology

Kyiv, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-9596-6822>

NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION IN HIGHER MILITARY SCHOOLS:

NEW APPROACHES AND THE ROLE OF THE TEACHER

Keywords: *patriotism, education, teacher, cadet, war, aggression.*

Чеголя Анастасія Вікторівна,

курсант навчально-наукового інституту цивільного захисту,

Національний університет цивільного захисту України

м. Черкаси, Україна

Демент Максим Олександрович,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри організації і проведення аварійно-рятувальних робіт,

Національний університет цивільного захисту України

м. Черкаси, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-4975-384X>

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА ТА ОФІЦЕРА ДСНС:

СПІЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Ключові слова: *професійна підготовка, інноваційні освітні технології, компетентнісний підхід, цивільний захист.*

Сучасні геополітичні реалії, зумовлені тривалими воєнними діями на території України, у поєднанні з інтенсифікацією техногенних катастроф та зростанням частоти природних лих, формують багатовимірні виклики для національної системи безпеки та цивільного захисту. У сучасних умовах особливого значення набувають не лише

II Міжнародна науково-практична конференція «Професійна компетентність педагога: методологія, теорія, методика, практика»
II International Scientific and Practical Conference «Professional competence of a teacher: methodology, theory, technique, practice»

здатність до оперативного та ефективного реагування на кризові ситуації, а й розвиток професійних компетентностей у сфері стратегічного планування, прогнозування динаміки потенційних ризиків та адаптації до нових, комплексних типів загроз. Ці аспекти стають невід'ємною складовою підготовки фахівців, спрямовуючи педагогічну практику на формування інноваційних підходів до навчання та професійного вдосконалення.

Зазначені обставини актуалізують необхідність розвитку професійної компетентності двох важливих категорій фахівців – педагогічних працівників та офіцерів Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС). Вони утворюють взаємопов'язану основу національної системи безпеки та цивільного захисту, виконуючи взаємодоповнюючі функції у забезпеченні суспільної стійкості. З одного боку, педагоги здійснюють підготовку фахівців та виховання громадян, формуючи у них необхідні компетентності та культуру безпеки життєдіяльності, а з іншого – офіцери ДСНС реалізують практичні заходи щодо запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій, забезпечуючи захист населення й територій.

Формування професійної компетентності педагогів є дуже важливим чинником забезпечення високої якості навчання майбутніх офіцерів ДСНС. Педагогічна діяльність передбачає систематичне оновлення знань щодо сучасних загроз, новітніх технологій реагування на надзвичайні ситуації та методів організації навчального процесу в умовах воєнного стану. Особлива увага приділяється розвитку здатності до інтеграції теоретичних знань та практичних навичок, формуванню критичного мислення та вміння приймати оперативні рішення в умовах стресових ситуацій. Педагоги реалізують підготовку через комплекс освітніх заходів: лекційні заняття, практичні відпрацювання, моделювання кризових ситуацій та симуляційні вправи. У контексті сучасних викликів педагогічна діяльність повинна також передбачати впровадження інноваційних освітніх технологій, використання цифрових симуляцій, інтерактивних методик навчання та елементів змішаного (гібридного) освітнього середовища, що сприяють підвищенню ефективності засвоєння знань і формуванню професійних компетентностей.

У цьому контексті доцільно виокремити дві ключові інтегративні компетентності, які об'єднують діяльність педагогів та офіцерів ДСНС, формуючи основу їхнього професійного розвитку в умовах сучасних загроз. Першою є стратегічна компетентність, яка передбачає здатність до прогнозування ризиків, планування дій та адаптації до швидкоплинних змін у безпековому середовищі. Для педагогів вона виявляється у вдосконаленні освітніх програм, розробці сценаріїв навчальних ситуацій, що відображають сучасні виклики, а також у використанні новітніх технологій моделювання кризових подій. Для офіцерів ДСНС стратегічна компетентність полягає у вмінні аналізувати динаміку надзвичайних ситуацій, прогнозувати розвиток подій і планувати операції так, щоб максимально ефективно використовувати наявні ресурси.

Другою важливою інтегративною категорією є комунікативно-управлінська компетентність, яка охоплює здатність до ефективно організації взаємодії та керівництва колективними діями в умовах кризових ситуацій. Для педагогів це означає розвиток навичок комунікації у навчальному процесі, формування у здобувачів умінь працювати в команді, координувати свої дії та приймати узгоджені рішення. Для офіцерів ДСНС

II Міжнародна науково-практична конференція «Професійна компетентність педагога: методологія, теорія, методика, практика»
II International Scientific and Practical Conference «Professional competence of a teacher: methodology, theory, technique, practice»

ця компетентність проявляється у здатності організовувати підрозділи, підтримувати дисципліну та чітку комунікацію, а також налагоджувати співпрацю з іншими службами і структурами.

Розвиток зазначених компетентностей є спільним завданням і для педагогів, і для офіцерів ДСНС, оскільки обидві категорії стикаються з однаковими викликами: швидкістю змін у середовищі, необхідністю реагування на нестандартні ситуації, потребою у використанні сучасних цифрових технологій та міжнародних стандартів. Перспективи їхнього розвитку полягають у комплексній модернізації освітніх програм, інтеграції симуляційних методів у підготовку, розширенні міжнародної співпраці та впровадженні єдиних інформаційно-аналітичних платформ, що забезпечать ефективну координацію та управління у сфері цивільного захисту.

Сучасні виклики безпекового середовища потребують від педагогів та офіцерів ДСНС не лише високого рівня професійних знань, а й розвитку інтегративних компетентностей, що дозволяють ефективно діяти в умовах багатофакторних ризиків. Стратегічна компетентність забезпечує здатність прогнозувати загрози, планувати дії та формувати адаптивні стратегії реагування, тоді як комунікативно-управлінська компетентність визначає якість взаємодії, організацію колективних дій та здатність до координації у кризових ситуаціях.

Таким чином, стратегічна та комунікативно-управлінська компетентності мають розглядатися як фундаментальні складові професійного розвитку педагогів та офіцерів ДСНС. Їх цілеспрямоване формування сприяє не лише підвищенню індивідуальної професійної майстерності, але й створенню ефективних моделей взаємодії у кризових умовах. Розвиток зазначених компетентностей забезпечує здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення, координувати дії різних підрозділів, здійснювати міжвідомчу комунікацію та підтримувати психологічну стійкість колективу. Важливо, що інтеграція цих компетентностей у систему підготовки педагогічних кадрів та офіцерів служби цивільного захисту формує основу для побудови сучасної, адаптивної та орієнтованої на результат моделі професійної діяльності в умовах трансформації системи безпеки.

Список використаних джерел

1. Радкевич, В. О. (2025). Вплив педагогічних інновацій на розвиток професійної освіти в Україні в умовах сучасних трансформацій. *Науково-аналітичні доповіді і матеріали. Вісник НАПН України*, 7(1), 1–17. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7110>.
2. Гуржій, А. М., & Пригодій, М. А. (2024). Принципи розроблення цифрової навчальної платформи для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. *Інноваційна професійна освіта*, 7(20), 316–326. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743993>.
3. Кручек, В. (2022). Принципи організації змішаного навчання в системі професійної освіти. *Інноваційна професійна освіта*, 3(4): Професійна освіта для сталого розвитку: виклики в умовах воєнного стану, результати і перспективи: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (с. 124–129). <https://conference.ivet.edu.ua/index.php/1/en/issue/view/4/20>.

Anastasia Chegolya,

Cadet of the Educational and Scientific Institute of Civil Protection,
National University of Civil Protection of Ukraine
Cherkasy, Ukraine

Maksym Dement,

Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Docent,

Associate Professor of the Department of Organization and Conduct of Emergency and Rescue Operations,

National University of Civil Protection of Ukraine

Cherkasy, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-4975-384X>

PROFESSIONAL COMPETENCE OF A TEACHER AND A SES OFFICER:

COMMON CHALLENGES AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT

Keywords: *professional training, innovative educational technologies, competency-based approach, civil protection.*

Чередник Єгор Іванович,

курсант навчально-наукового інститут цивільного захисту,

Національний університет цивільного захисту України

м. Черкаси, Україна

Мельниченко Андрій Сергійович,

доктор філософії, доцент,

доцент кафедри організації і проведення аварійно-рятувальних робіт,

Національний університет цивільного захисту України

м. Черкаси, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-7229-6926>

ВИМІРИ ЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА:

БАЛАНС МІЖ ТЕОРІЄЮ ТА ПРАКТИКОЮ

Ключові слова: *етична компетентність, педагог, теорія, практика, баланс, освіта, моральні цінності, професійна етика.*

Етична компетентність педагога є фундаментальною складовою професійної майстерності, що визначає здатність учителя ухвалювати морально обґрунтовані рішення в освітньому процесі. У сучасних умовах глобалізації та воєнного стану в Україні етична компетентність набуває особливого значення, оскільки педагог не лише передає знання, але й формує моральні орієнтири учнів, сприяючи їхньому гармонійному розвитку. Теоретичний вимір етичної компетентності базується на філософських і педагогічних концепціях, таких як етика Канта чи сучасні моделі професійної етики, тоді як практичний аспект реалізується через щоденні взаємодії в класі, конфлікти та етичні дилеми.

Актуальність теми зумовлена викликами сучасної освіти: зростання етичних конфліктів у школах, відсутність балансу між теоретичною підготовкою та практичним досвідом у закладах вищої педагогічної освіти. За даними Міністерства освіти і науки України, у 2022 році 35% вчителів повідомили про етичні дилеми в роботі, пов'язані з воєнним станом, що вимагає системного підходу до формування компетентності [3, с. 23].

Етична компетентність педагога включає когнітивний, емоційний та поведінковий компоненти, які формуються через рефлексію та професійний розвиток [1, р. 89]. У контексті української освіти, де патріотизм і толерантність є ключовими цінностями,